

To 23.4.2026 Carelia-sali

MUSTOSEN TRIPLA

Olli Mustonen,
kapellimestari, piano

JOENSUUN KAUPUNGINORKESTERI

www.joensuunkaupunginorkesteri.fi

Ohjelma

Olli Mustonen: Vanha kirkko Petäjävvedellä, 17 min

Kirkonrakentajat

Pyhän kosketus

Demonit

Pyhä Kristoforos

Apotheosis

Camille Saint-Saens: Pianokonsertto nro 2 op. 22 g-molli, 24 min

Andante sostenuto

Allegro scherzando

Presto

Väliaika, 20 min

Ludwig Van Beethoven: Sinfonia nro 1 op. 21 c-duuri, 30 min

Adagio molto - Allegro con brio

Andante cantabile con moto

Menuetto: Allegro molto e vivace

Finale: Adagio - Allegro molto e vivace

Esiintyjät

Olli Mustonen, kapellimestari & piano

Olli Mustonen on ainutlaatuinen ilmiö nykyajan musiikkielämässä. Seuraten historian suurien taiteilijakollegojen, kuten Rahmaninovin, Busonin ja Enescun jalanjalkia, Mustonen toimii suvereenisti kolmessa muusikon roolissa: säveltäjänä, pianistina ja kapellimestarina. Vuosina 2023-25 Olli Mustonen toimi Lapin kamariorkesterin päävierailijana yhdistellen johtamiaan orkesterikonsertteja solistitehtäviin, kamarimusiikkiin ja soolokonsertteihin omaa sävellystuotantoa unohtamatta. Mustosen vaikuttava kansainvälinen ura on vienyt hänet konsertoimaan maailman merkittävimpien orkestereiden, kuten Berliinin, New Yorkin ja Los Angelesin filharmonikkojen kanssa sekä Chicago Symphonyn, Cleveland Orchestran, Kuninkaallisen Concertgebouw-orkesterin, Mariïnskin orkesterin, Orchestre de Paris'n, Zürichin Tonhalle-orkesterin ja Lontoon kaikkien sinfoniaorkestereiden kanssa.

Olli Mustonen on hiljattain soittanut resitaaleja mm. Lockenhausin festivaalilla, Dresdenin festivaalilla, Berkeleyyn Cal Performances-sarjassa, Chicagon Symphony Centerissä, New Yorkin Carnegie Hallissa sekä Sydneyn oopperatalossa. Hän soitti myös kaikki Prokofjevin sonaatit Lontoon Wigmore Hallissa, jonne hän palaa lähivuosina soittamaan kaikki Beethovenin 32 sonaattia kahdeksassa konsertissa. Mustonen on myös armoitettu kamarimuusikko. Esimerkiksi sellisti Steven Isserlisin kanssa hän on esiintynyt duona yli 30 vuoden ajan, ja he ovat myös paljon levyttäneet yhdessä.

Olli Mustosen sävellystyössä ovat keskeisellä sijalla – kolmen sinfonian lisäksi – suurimuotoiset kamarimusiikkiteokset ja konsertot. Viime vuosina Mustonen on ollut teemasäveltäjävieras mm. KMF Sylt-festivaalilla Saksassa, Klassiske Dage-festivaalilla Holstebrossa Tanskassa, Festival Konvergencie Bratislavassa Slovakiassa sekä residensitaiteilija Zürichin Tonhalle-orkesterissa ja Camerata Zürichissä Sveitsissä. Vuonna 2024 hänen huilukonserttonsa ”Sadunkertoja” kantaesitettiin Concertus Moraviae -festivaalin avajaiskonsertissa Tšekissä, ja viulukonserttonsa ”Larin Paraske” itsenäisyyspäivän juhlakonsertissa RSO:n kanssa. Mustonen oli myös residenssisäveltäjä ja kuraattori UKARIA24-festivaalilla Australiassa, ja palaa sinne resitalistina 2026.

Mustosen levytystuotanto on hyvin laaja ja sisältää useita palkittuja kokonaisuuksia, kuten Edison- ja Gramophone-palkinnot saaneen Alkanin ja Shostakovitshin preludien levytyksen. Muista äänitteistä mainittakoon Beethovenin pianokonserttojen kokonaislevytys Tapiola Sinfoniettan kanssa, Respighin Concerto in modo misolidio RSO:n ja Sakari Oramon kanssa, sekä soololevytyksiä mm. Bachin, Tshaikovskin, Sibeliuksen, Skrjabinin, Rahmaninovin, Prokofjevin ja Shostakovitshin teoksista. Radion sinfoniaorkesterin ja kapellimestari Hannu Linnun kanssa toteutettu Sergei Prokofjevin pianokonserttojen kokonaislevytys saa jatkokseen Béla Bartókin konserttojen levytykset. Mustonen toimi vuoteen 2023 saakka Turun filharmonisen orkesterin taiteellisena johtajana ja levytti orkesterin kanssa toisen ja kolmannen sinfoniansa.

Olli Mustonen sai vuoden 2019 Hindemith-musiikkipalkinnon. Mustonen on palkittu myös Suomen kulttuuriministeriön Suomi-palkinnolla ja hänelle on myönnetty Suomen Leijonan ritarikunnan Pro Finlandia -mitali.

Teosesittelyt

Olli Mustonen: Vanha kirkko Petäjävedellä

Petäjäveden vanha puukirkko Keski-Suomessa valmistui vuosina 1763-65 vesantolaisen rakennusmestari Jaakko Klemetinpoika Leppäsen johdolla. Paikallisin voimin suunniteltu kirkko on esimerkki vanhasta suomalaisesta kirvesmiestaidosta ja kansanomaisesta arkkitehtuurista, joka on kasvanut tavallisten ihmisten hengellisyydestä ja pitkälle viedystä hirsirakentamisen perinteestä.

Rakennus on pohjaratkaisultaan tasavartinen ristikirkko, katettuna jyrkällä paanukatolla, josta kirkon sisällä muodostuu tynnyriholvauksilla koristettu kupoli. Kansantaiteilijoiden veistämiä ovat myös saarnastuoli, sitä kannattava Pyhä Kristoforos, neljä evankelistaa ja lukuisat enkelit. Kirkko jäi pois aktiivikäytöstä vuonna 1879 ja merkittiin UNESCO:n maailmanperintöluetteloon vuonna 1994.

Säveltäjäpianisti Olli Mustonen (s. 1967) vieraili Petäjäveden vanhassa kirkossa kesällä 2006. Mustosen teki vaikutuksen taidokas kirvesmiestyö sekä muinaisten rakentajien hengellinen inspiraatio. Heidän naivistisessa kirkkotaiteessaan näkyi yhteys omaan ”sisäiseen lapseen”, ennakkoluulottomasti koettuun pyhyyteen. Mustonen sävelsi Vanhan kirkon Petäjävedellä Gstaadin Menuhin-musiikkijuhlien tilauksesta esitettäväksi kesällä 2008. Orkesteriteoksesta on valmistunut myöhemmin myös versio kahdelle pianolle.

Ensimmäinen osa (Pesante) on ammoisten Kirkonrakentajien muotokuva, joka huokuu kollektiivisen ponnistuksen talkoohenkeä, puun tuoksua, lastujen sinkoilua ja vasaroiden pauketta. Tiuhaan vaihtuvat tahtilajit kuvastavat yhtä hyvin suurta innostusta kuin eri työvaiheita. Lopussa musiikin eri ainekset soivat tihentyneesti päällekkäin rauhoittuen tiivistettyyn kertailuun, joka päättyy yhtä äkillisesti kuin osa alkoikin.

Pyhän kosketus on teoksen hidas, sävyiltään ja kokoonpanoltaan edeltäjänsä intiimimpi osa. Alusta huokuu hiljaista salaperäisyyttä ja osa kulminoituu mystisissä klustereissa, seitsemässä kuusiäänisessä soinnussa, jotka hohtavat kaleidoskoopimaisesti. Osan lopussa harmoninen liike tähtää ylöspäin ja alun sävelaiheet palaavat.

Demonit (Precipitato) on teoksen scherzo, joka kasvaa pahaenteisistä uhkakuvista riehakkaaseen hurjuuteen. Musiikissa yhdistyy mielikuvia lumimyrskystä, villiintyneistä enkeleistä ja vimmaisesta haitarisoitosta – haitaria saatettiin muinoin kutsua ”pirun keuhkoiksi”. Nopeiden sävelmotiivien rinnalle nousee koraaliaiheita, kuin muistikuvana joulupalveluksesta vielä keskeneräisessä kirkossa keskellä talven pimeyttä.

Pyhä Kristoforos (Andantino), Kristuksen kantaja, tarkkailee kirkkokansaa saarnastuolin alta. Pyhän kosketuksessa kuultu klusteriaihe palaa muunneltuna ja signaaliaiheen säästämänä – vaikutelma on hieman kuin epäviireisessä virrenveisuussa. Kristuksen ja koko maailman painon tuntevan Kristoforoksen raskas taakka kuuluu kromaattisessa ja korkeassa sävelaiheessa.

Kirkkokuvaelman finaali on hurja ja salaperäinen ilmestysnäky, Apotheosis, joka kokoaa teoksen ainekset yhteen. Osa käynnistyy rämähtävällä sointuaiheella ja viuhuvassa liikkeessä kuuluvat pyryvä lumi ja viheltävä viima. Jumalanpalvelukset muinaisen korpiluonnon keskellä vaativat lujan uskon lisäksi voimaa ja sitkeyttä pitkiin vaelluksiin ja petoeläinten karkottamiseen. Vanha kirkko Petäjäviedellä edusti karussa maailmassa valonpilkahdusta ja rauhan satamaa, jonka porstuaan jätettiin aset ja maalliset murheet ennen kirkkosaliin astumista.

Camille Saint-Saëns: Pianokonsertto nro 2 g-molli op. 22

Camille Saint-Saënsin (1835-1921) viisi pianokonserttoa eivät ole juurtuneet kunnolla konserttiohjelmistoon, vaikka teokset ovat pianistisesti kiitollisia, näyttäviä ja viihdyttäviä. Saint-Saënsin romanttisen sävellystyylin tärkeimmät tunnuspiirteet olivat rakenteen selkeys ja tekninen tarkkuus. Filosofiset ja runolliset spekulatiot säveltäjä torjui wagnerilaisena hapatuksena.

Saint-Saëns oli itse mestariluokan pianisti ja esitti vielä 1900-luvun alussa kaikki Mozartin pianokonsertot. Toinen pianokonsertto valmistui vuonna 1868 kolmessa viikossa juhlistamaan venäläisen säveltäjäpianisti Anton Rubinsteinin vierailua.

Saint-Saënsin persoonallinen tyyli nousee korostuneesti esiin g-molli-konsertosta. Teoksessa on hitaahko ensimmäinen osa ja kaksi nopeaa ja rytmikästä osaa. Tunnelma vaihtuu vakavasta ja dramaattisesta alusta keveän ja taianomaisen scherzon kautta kiihkeän bakkanaaliseen finaaliin – ”teos alkaa Bachista ja päättyy Offenbachiiin”, totesi eräs aikalaispianisti. Osa osalta kiihtyvä tempo luo omaperäisen ja harvoin hyödynnetyn kumulatiivisen rakennelman.

Ensimmäisessä osassa (Andante sostenuto) muistuttaa johdantoineen ja pianon resitatiiveineen Bachin toccatoja – Saint-Saëns toimi pitkään St. Madeleinein kirkon urkurina herättäen huomiota urkuimprovisaatioillaan. Tunnelma tiivistyy solistin ja orkesterin vuorovaikutuksessa ja pianosolisti yltyy loppukertauksessa komeisiin oktaavivyörytyksiin.

Toisen osan (Allegro scherzando) tanssahtelevan rytmiaiheen esittelee patarumpu ja piano kilpailee kosketuksen keveydessä jousten ja puupuhaltimien kanssa. Vaikka kyseessä on väliosa, rakenteena on sonaattimuoto. Sivuteema on ronski laulunpätkä, jota pianon helmeilevät juoksutukset tuntuvat ivailevan.

Finaali (Presto) on raivoisa tarantella, jossa pienet pirut tuntuvat lennättävän taiturillista soolo-osuutta. Verrattuna Mendelssohnin "Italialaisen" sinfonian vastaavaan osaan, Saint-Saëns tuo kalmantanssiinsa demonisia trillejä ja synkkää loistoa, jonka tyhjyyteen konsertto lopussa päättäväisesti syöksyy.

Ludwig van Beethoven: Sinfonia nro 1 op. 21

Ludwig van Beethovenin (1770-1827) sinfonia nro 1 C-duuri op. 21 kuultiin Wienissä ensi kerran vuonna 1800, samassa konsertissa kuin ensimmäinen pianokonsertto. Molemmat teokset ovat kärsineet vertailusta esikuviansa ja joskus C-duuri-sinfoniaa on jopa nimetty Joseph Haydnin viimeiseksi sinfoniaksi. Sir Donald Tovey huomautti aikoinaan, ettei Beethovenin alkupään sinfoniaista löydy mitään mitä Haydn ei olisi jo keksinyt, mutta nerokkaana säveltäjänä Beethoven keksi kaiken uudelleen.

Haydnin joviaalista ja moniselitteisen vihjekoneiston lataamasta maailmasta on silti vielä matkaa Beethovenin kulmikkaasti soivaan, voimakkaan ja itsepäisen tahdon esiinraivaamaan sinfoniseen ajatteluun. Beethoven oli Haydnin oppilaana 1790-luvulla, mutta säveltäjien suhde oli enemmän kunnioittava kuin läheinen: Beethoven tiedosti hyvin roolinsa uusien ajatusten esitaistelijana.

Aikalaisyleisökään ei nähnyt Beethovenin ensimmäisissä sinfoniaissa yhteyttä suurten edeltäjien teoksiin. Itse asiassa ensimmäistä sinfoniaa kritisoitiin juuri tällaisen yhteyden puuttumisesta. Vasta 1800-luvun loppupuolella syntyi sievistelevä, särmät poishiova ja elämän nurjat puolet hymyillen ohittava klassisminäkemyks. Wieniläisklassikoista luotiin mielikuva huolettomina onnenmyyrinä, pahalle maailmalle selkensä kääntäneinä kauneuden tavoittelijoina, jotka kuin vahingossa kurkistivat mollisävellyksissään alas murheen kaivoon.

Ensimmäisessä sinfoniassaan Beethoven on omaksunut Haydnilta joitakin ulkoisia piirteitä, kuten avausosan hitaan johdannon – tosin hyvin omaperäisen, liikkuvan ja tapahtumarikkaan hitaan osan ja scherzomaisen, mekaanisesti nakuttavan menuetin. Ääriosissa voi olla havaitsevinaan enemmän Mozartin henkeä, mutta Beethovenin otteet ovat ronskimmat.

Ensimmäisen osan johdanto (Adagio di molto) alkaa F-duurissa: jousien pizzicatot johtavat orkesterin massiiviseen akordiin, joka avaa portit lempeän laulavalle melodialle. Hienosti ja dramaattisesti rakennettu ylimeno vie pääjaksoon C-duurissa (Allegro con brio), jonka ensitahdeista voi tunnistaa valmiin sinfonikon. Sinfoniset energiavirrat syöksyvät

pidäkkeettömästi, eikä Beethoven säästele hämmästyttäviä kontrasteja osan kehittäelyjaksossa – sitäkin voimallisemmin hän vasaroi pääteeman perille määrätietoisessa loppukertauksessa.

Hidas osa (Andante cantabile e con moto) ei ole pelkästään perinteinen levähdyspaikka. Beethoven pistää laulavan pääteemansa liikkeeseen ja etsii tietään hyväntuulisesti ja ennakkoluulottomasti ovelien variaatioiden kautta. Järeat huipentumat saavat vastapainokseen häilyvät mollijaksot sekä salaperäiset pianissimotaitteet kolkuttavine patarumpuineen.

Menuetissa (Allegro molto e vivace) ei ole paljoa jäljellä viehkeästä hovitanssista. Vaikka otsikko vielä vetoaakin vanhaan nimikkeeseen, tämä on itsepäisesti laukkaava scherzo, joka kehystaitteissaan nautiskelee terävistä rytmeistä ja mustavalkoisista forte-piano-tehoista ja triotaitteessaan leppoisasta luonnontunnelmasta.

Finaali alkaa jälleen hitaalla johdannolla (Adagio). Tyhjyydestä iskeytyvän orkesteriakordin jälkeen jouset yrittävät etsiä sävelmää ja löytävät sen vauhdikkaan pääjakson (Allegro molto e vivace) käynnistyessä.

Päätösosaa on luonnehdittu koomiseksi samaan tapaan kuin eräitä Mozartin sinfonioiden vastaavia osia. Äkkinäisiä käännteitä ja odottamattomia oivalluksia finaalissa riittääkin. Beethovenin huumori on kuitenkin suuripiirteisempää ja maanläheisempää, ja tuimaa virtuoosisuutta saattelee rabelaismainen hörähtely, ei ainoastaan hyväntahtoinen myhäily.

Antti Häyrynen

I VIULU

Mariko Matsumoto | konserttimestari
Maaria Leino | vuorotteleva konserttimestari
Konstancja Smolorz
Alina Hiltunen
Sakari Tervo
Silvia Marjanen

II VIULU

Ilona Piirainen | äänenjohtaja
Elina Jalas | varaäänentohtaja
Grażyna Wendland-Górzyńska
Pawel Domański
Beata Kavander

ALTOVIULU

Boris Popov | äänenjohtaja
Ulla-Riikka Karvinen | varaäänentohtaja
Sławomir Górzyński
Katri Hänninen

SELLO

Piotr Sobczak | äänenjohtaja
Konstantin Mishukov | varaäänentohtaja
Claire Lacey
Ville Kivivuori

KONTRABASSO

Joel Madetoja | äänenjohtaja
Kari Räsänen | varaäänentohtaja

LYÖMÄSOITTIMET

Hannu Porkka | äänenjohtaja
Lauri Pekkarinen

HUILU

Alexander Viazovtsev | äänenjohtaja
Susanne Rull | varaäänentohtaja

OBOE

Jonna Staas | äänenjohtaja
Gabriela Dogaru | varaäänentohtaja

KLARINETTI

Petri Vallius | äänenjohtaja
Elina Pyykönen | varaäänentohtaja

FAGOTTI

Lauri Mykrä | äänenjohtaja
Boğaç İpeklioğulları | varaäänentohtaja

KÄYRÄTORVI

Jussi Järvenpää | äänenjohtaja
Hannu Korkalainen | varaäänentohtaja

TRUMPETTI

Kyösti Varis | äänenjohtaja
Matti Raijas | varaäänentohtaja

PASUUNA

Kari Tiussa

HARPPU

Olga Benito Ramirez | äänenjohtaja

**JOENSUUN
KAUPUNGIN-
ORKESTERI**

JOENSUUN
KAUPUNGIN-
ORKESTERI